

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อวิเคราะห์ปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย
4. เพื่อวิเคราะห์บทบาทในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย
5. เพื่อทราบประเภทของวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ว่า เป็นไปในทิศทางใด

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 6 ชื่อฉบับ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน สยามรัฐ และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งพิมพ์จำหน่ายในช่วงก่อนประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย (วันที่ 1 มกราคม - 30 สิงหาคม 2536) และช่วงหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย (วันที่ 1 มกราคม - 30 สิงหาคม 2537) รวมระยะเวลา 16 เดือน

สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกชื่อฉบับของหนังสือพิมพ์ จากนั้นสุ่มแบบหมุนเวียน (Rotated Sampling) เพื่อได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 372 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ตารางลงรหัส (Coding Sheet) โดยแยก

เป็นตารางบันทึกปริมาณความถี่ ตารางบันทึกรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา ตารางบันทึกขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรม ตารางบันทึกบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหา และตารางบันทึกประเภทของวัฒนธรรม สำหรับการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณผู้วิจัยจึงใช้หน่วยในการวิเคราะห์เป็น 2 ประเภท คือหน่วยวิเคราะห์เรื่อง (Unit of Analysis) โดยแยกเป็นแนวคิดหลัก (Theme) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมและบทบาทในการนำเสนอเนื้อหา และรายการเรื่อง (Item) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบของเนื้อหา ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ หน่วยระบุจำนวน (Unit of Enumeration) โดยแยกเป็นความถี่ (Frequency) ซึ่งในการวิเคราะห์จะใช้การนับจำนวนชิ้นของเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการนับชิ้นของเนื้อหา แล้วนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ และทดสอบสมมุติฐานด้วย t-test และไคส์แควร์ (X^2)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้เป็น ข้อๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ พบว่ามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1373 ชิ้น โดยช่วงก่อนรณรงค์ฯ 626 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 45.6 และหลังรณรงค์ฯ 747 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 54.4 เพิ่มขึ้น 121 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 19.3 และหากแยกทีละฉบับ พบว่าหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ คือ 344 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 25.1 โดยก่อนรณรงค์ 163 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 181 ชิ้น เพิ่มขึ้น 13 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.0 รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คือ 273 ชิ้น โดยก่อนรณรงค์ฯ 135 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 138 ชิ้น เพิ่มขึ้น 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.2 หนังสือพิมพ์มติชน 231 ชิ้น โดยก่อนรณรงค์ฯ 82 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 149 ชิ้น เพิ่มขึ้น 67 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 82.0 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน 214 ชิ้น โดยก่อนรณรงค์ฯ 86 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 128 ชิ้น เพิ่มขึ้น 42 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 48.8 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 162 ชิ้น โดยก่อนรณรงค์ฯ 75 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 87 ชิ้น เพิ่มขึ้น 12 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 16.0 หนังสือพิมพ์ข่าวสด 149 ชิ้น

โดยก่อนรณรงค์ฯ 85 ขึ้น หลังรณรงค์ฯ 64 ขึ้น ลดลง 21 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 24.7

2. รูปแบบในการเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ในช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ พบว่ารูปแบบที่พบมากที่สุด คือ **ข่าว 692 ขึ้น** ก่อนรณรงค์ฯ 298 ขึ้น หลังรณรงค์ฯ 394 ขึ้น เพิ่มขึ้น 96 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมาได้แก่ คอลัมน์ประจำ 427 ขึ้น ก่อนรณรงค์ฯ 205 ขึ้น หลังรณรงค์ฯ 222 ขึ้น เพิ่มขึ้น 17 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 3.9 ก่อนรณรงค์ฯ 73 ขึ้น หลังรณรงค์ฯ 73 ขึ้น ซึ่งทั้งสองช่วงเสนอจำนวนไม่แตกต่างกัน แต่ค่าร้อยละลดลง บทความ 97 ขึ้น ก่อนรณรงค์ฯ 41 ขึ้น หลังรณรงค์ฯ 56 ขึ้น เพิ่มขึ้น 17 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 33.4 และสุดท้ายคือ บทบรรณาธิการ 11 ขึ้น ก่อนรณรงค์ฯ 9 ขึ้น หลังรณรงค์ฯ 2 ขึ้น ลดลง 7 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 22.2

หากพิจารณาที่ละฉบับ พบว่าเกือบทุกชื่อฉบับทั้งในช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ พบว่า จะนำเสนอรูปแบบ **ข่าว** มากที่สุด รองลงมาได้แก่ คอลัมน์ประจำ **ยกเว้นหนังสือพิมพ์สยามรัฐ จะนำเสนอรูปแบบ คอลัมน์ประจำ มากที่สุด** นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์มติชน เสนอรูปแบบบทความมากที่สุด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เสนอรูปแบบ สารคดี มากที่สุด และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กับหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ไม่มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในรูปแบบบทบรรณาธิการเลย

3. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ พบว่า ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ มีเสนอขอบข่ายเนื้อหาครบทั้ง 9 ประเภทที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยใช้แผนแม่บทปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2537 ของสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางอันได้แก่

1. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
3. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยการสนับสนุนปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย
4. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับศิลปกรรมและภาษาไทย
5. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการแต่งกายไทย

6. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับวิถีครอบครัวและชุมชนไทย
7. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรม
8. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญา
9. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการพัฒนาและการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับในช่วงก่อนและหลังประกาศรณรงค์วัฒนธรรมไทย พบว่า เสนอขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เกี่ยวกับ **ศิลปกรรมไทยและภาษาไทย** มากที่สุด คือ 540 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 39.3 โดยก่อนรณรงค์ฯ 242 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 298 ชิ้น เพิ่มขึ้น 56 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาได้แก่ ขอบข่ายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 183 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 13.3 ก่อนรณรงค์ฯ 60 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 113 ชิ้น เพิ่มขึ้น 53 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 8.3 ค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรม 164 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.9 ก่อนรณรงค์ฯ 89 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 75 ชิ้น ลดลง 14 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.7 วิถีชีวิตและภูมิปัญญา 136 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.9 ก่อนรณรงค์ฯ 61 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 75 ชิ้น เพิ่มขึ้น 14 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 23.0 การท่องเที่ยวและการพัฒนา 118 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 8.6 ก่อนรณรงค์ฯ 59 หลังรณรงค์ฯ 59 ชิ้น วิถีครอบครัวและชุมชนไทย 67 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.9 ก่อนรณรงค์ฯ 27 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 40 ชิ้น เพิ่มขึ้น 13 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 48.1 การแต่งกายไทย 61 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.5 ก่อนรณรงค์ฯ 33 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 28 ชิ้น ลดลง 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.5 ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย 56 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.1 ก่อนรณรงค์ฯ 23 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 33 ชิ้น เพิ่มขึ้น 10 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 43.5 และการสนับสนุนปีรณรงค์ฯ 48 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.5 ก่อนรณรงค์ฯ 24 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 24 ชิ้น จำนวนชิ้นไม่แตกต่างกัน หากแต่เทียบค่าร้อยละลดลง

หากพิจารณาที่ละฉบับ พบว่าทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ ทุกหนังสือพิมพ์จะเสนอขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับศิลปกรรมและภาษาไทยมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อยคือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ 164 ชิ้น หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน 144 ชิ้น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 78 ชิ้น หนังสือพิมพ์มติชน 67 ชิ้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 45 ชิ้น และหนังสือพิมพ์ข่าวสด 42 ชิ้น รองลงมาก็คือ ขอบข่ายเกี่ยวกับชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ โดยเรียงจากมากไป

น้อยคือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ 50 ชิ้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 41 ชิ้น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 47 ชิ้น หนังสือพิมพ์มติชน 30 ชิ้น หนังสือพิมพ์ข่าวสด 16 ชิ้น ยกเว้นหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ที่เสนอขอขยายการพัฒนาและการท่องเที่ยวเป็นอันดับสองคือ 19 ชิ้น รองจากขอขยายศิลปกรรมและภาษาไทย นอกจากนี้พบว่า หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ จะนำเสนอขอขยายชนบทธรรมนิยมประเพณีไทยคือ 18 ชิ้น การแต่งกายไทย 18 ชิ้น วิถีชีวิตและภูมิปัญญา 36 ชิ้น ส่วนหนังสือพิมพ์มติชน จะนำเสนอขอขยายเกี่ยวกับวิถีครอบครัวและชุมชนไทยมากที่สุดคือ 21 ชิ้น รวมทั้งขอขยายการพัฒนาและการท่องเที่ยวมากที่สุด 22 ชิ้น รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน 21 ชิ้น

4. บทบาทในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เมื่อพิจารณาจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ พบว่า เสนอ **บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร** มากที่สุด คือ 611 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 44.5 โดยก่อนรณรงค์ฯ 299 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 312 ชิ้น เพิ่มขึ้น 13 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.3 รองลงมาได้แก่ บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก 324 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 23.6 ก่อนรณรงค์ฯ 162 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 162 ชิ้น จำนวนชิ้นไม่แตกต่างกันแต่ค่าร้อยละลดลง บทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนและร่วมมือ 305 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.2 ก่อนรณรงค์ฯ 105 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 205 ชิ้น เพิ่มขึ้น 100 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 95.2 บทบาทเป็นผู้สร้างบรรยากาศ 91 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.6 ก่อนรณรงค์ฯ 45 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 46 ชิ้น เพิ่มขึ้น 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.2 บทบาทเป็นช่องทางสื่อสารกลับ 23 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.8 ก่อนรณรงค์ฯ 7 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 18 ชิ้น บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา 17 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.2 ก่อนรณรงค์ฯ 7 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 10 ชิ้น เพิ่มขึ้น 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 42.8

หากพิจารณาที่ละฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ หนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะเสนอบทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุดโดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐไทยรัฐ 146 ชิ้น เดลินิวส์ 120 ชิ้น ผู้จัดการรายวัน 116 ชิ้น มติชน 89 ชิ้น ข่าวสด 60 ชิ้น หนังสือพิมพ์สยามรัฐ จะเสนอครบทั้ง 6 บทบาท และเสนอบทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึกมากที่สุด คือ 87 ชิ้น รองลงมาได้แก่หนังสือพิมพ์มติชน 66 ชิ้น และผู้จัดการรายวัน 60 ชิ้น นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์สยามรัฐยังเสนอบทบาทเป็นช่องทางสื่อสารกลับมากที่สุดคือ

25 ชิ้น ส่วนหนังสือพิมพ์มติชน เสนอบทบาทเป็นผู้แก้ปัญหามากที่สุดคือ 5 ชิ้น และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เสนอบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนและร่วมมือมากที่สุดคือ 69 ชิ้น

5. ประเภทของวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ พบว่า **ประเภทวัฒนธรรมในระดับนามธรรม** ถูกนำมาใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย มากที่สุด คือ 609 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 44.4 ก่อนรณรงค์ฯ 236 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 273 ชิ้น เพิ่มขึ้น 137 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 58.1 รองลงมาได้แก่คือ ประเภทวัฒนธรรมในระดับรูปธรรม 573 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 41.7 ก่อนรณรงค์ฯ 236 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 373 ชิ้น เพิ่มขึ้น 137 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.2 รูปธรรมกับนามธรรม 191 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.9 ก่อนรณรงค์ฯ 140 ชิ้น หลังรณรงค์ฯ 51 ชิ้น ลดลง 89 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 63.6

หากพิจารณาที่ละฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ พบว่าหนังสือพิมพ์พิมพ์ทุกฉบับเสนอครบทั้ง 3 ประเภท โดยหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอประเภทวัฒนธรรมในระดับนามธรรมมากที่สุดเรียงจากมากไปน้อยคือ หนังสือพิมพ์มติชน 137 ชิ้น เดลินิวส์ 130 ชิ้น ไทยรัฐ 85 ชิ้น ข่าวสด 74 ชิ้น ตามลำดับ ส่วนหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอประเภทวัฒนธรรมในระดับรูปธรรมมากที่สุดเรียงจากมากไปน้อยคือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ 173 ชิ้น ผู้จัดการรายวัน 138 ชิ้น มติชนกับเดลินิวส์ 93 ชิ้น ไทยรัฐ 55 ชิ้น และข่าวสด 39 ชิ้น และหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอประเภทวัฒนธรรมผสมระหว่างรูปธรรมกับนามธรรมมากที่สุดเรียงจากมากไปน้อยคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 50 ชิ้น สยามรัฐ 47 ชิ้น ข่าวสด 36 ชิ้น ไทยรัฐ 22 ชิ้น มติชน 19 ชิ้น และผู้จัดการรายวัน 17 ชิ้น

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ในเรื่องของปริมาณความถี่ จากการศึกษาเปรียบเทียบความถี่ของจำนวนเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย พบว่า ในช่วงก่อนรณรงค์ฯ มีจำนวน 626 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 45.6 และหลังรณรงค์ฯ 747 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 54.4 เพิ่มขึ้นจากเดิม 121 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 19.3 ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นคือ **ข่าว** มากที่สุดคือ 96 ชิ้น

ซึ่งการเพิ่มขึ้นครั้งนี้เป็นการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะในช่วงหลังประกาศณรงควัฒนธรรมไทย สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดแผนแม่บทปรัณรงควัฒนธรรมไทยขึ้นเป็นเวลา 4 ปี (เริ่มวันที่ 5 ธ.ค 2537) ซึ่งตรงกับช่วงที่เลือกศึกษาเปรียบเทียบพอดี จึงเป็นธรรมดาที่สื่อมวลชน จะต้องให้ความสนใจและร่วมมือในการให้ข่าวสารทางวัฒนธรรมไทยเพิ่มขึ้น เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอีกประการหนึ่ง นอกจากนั้นตามปกติ ในช่วงที่สังคมมีการรณรงค์ฯ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด จำเป็นต้องมีการเสนอข่าวสารจำนวนมากเป็นพิเศษ (เสถียร เขยประทับ, 2526)

และหากพิจารณาแต่ละฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปรัณรงควัฒนธรรมฯ หนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุด คือ **หนังสือพิมพ์สยามรัฐ** 344 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 25.1 โดยเสนอเนื้อหาเฉลี่ยต่อฉบับ 5.5 ชิ้น รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 273 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 19.9 โดยเสนอเนื้อหาเฉลี่ยต่อฉบับ 4.4 ชิ้น หนังสือพิมพ์มติชน 231 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 16.3 เสนอเนื้อหาเฉลี่ยต่อฉบับ 4.4 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน 214 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.6 เสนอเนื้อหาเฉลี่ยต่อฉบับ 3.5 ชิ้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 162 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.8 เสนอเนื้อหาเฉลี่ยต่อฉบับ 2.6 หนังสือพิมพ์ข่าวสด 149 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 10.9 เสนอเนื้อหาเฉลี่ยต่อฉบับ 2.4

ทั้งนี้อาจจะมาจากเหตุผลที่ว่า หนังสือพิมพ์สยามรัฐ โดยลักษณะเฉพาะตัวเป็นหนังสือพิมพ์แนวอนุรักษ์ และมีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาทางด้านศิลปวัฒนธรรมมากกว่าฉบับอื่นๆ เช่น มีคอลัมน์ประจำที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คอลัมน์พูดไทย เขียนไทย คอลัมน์เดินเรื่องทำ คอลัมน์หน้าลิปสาม คอลัมน์กลองศึกฯ ฯลฯ ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ซึ่งมีการเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยรองลงมา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้มีการเปิดคอลัมน์สารคดีเต็มหน้าในทุกๆวันอาทิตย์อยู่ก่อนแล้ว พอในช่วงมีการรณรงค์เนื้อหาส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องทางวัฒนธรรมมากขึ้น และอีกคอลัมน์ที่มักจะมีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยคือ คอลัมน์เดลินิวส์ ไร่ไร่ นอกจากนั้นในหน้าสตรี ก็จะมีการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวยู่ด้วย ส่วนหนังสือพิมพ์มติชน แม้โดยรวมจะนำเสนอเนื้อหาเป็นอันดับที่สาม หากแต่สังเกตจากจำนวนชิ้นในช่วงหลังรณรงค์ฯ จะมีจำนวนชิ้นเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากหรือกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์มติชนมีการตามกระแสในเรื่องดังกล่าวมาก ซึ่งจากจุดนี้อาจอธิบายว่า

ได้ หนังสือพิมพ์มติชน โดยลักษณะหนังสือพิมพ์ก็เป็นหนังสือพิมพ์ที่มันโยบายในการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์มติชนคือ คุณ ชวรงค์ชัย บุญปาน เป็นผู้ที่เกิดโตมาจากสายศิลปวัฒนธรรมโดยตรง หนังสือพิมพ์จึงมีบุคลิกภาพเหมือนกับผู้ก่อตั้ง นอกจากนั้นจะเห็นจากการมีหนังสือในเครือที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะคือ หนังสือศิลปวัฒนธรรม จึงทำให้หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์ที่ค่อนข้างจะมีการตามกระแสในเรื่องดังกล่าวมากที่สุด นอกจากนั้นยังมีการเปิดคอลัมน์สารคดีเต็มหน้าในวันอาทิตย์ และมีคอลัมน์ประจำ ที่มักนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยคือ คอลัมน์มติชนสุขสรรค์ มติชนบันเทิง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด จะสังเกตได้ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่น่าเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยน้อยที่สุด และนอกจากนั้นเป็นหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียวที่มีจำนวนชิ้นลดลงในช่วงหลังประกาศปีรณรงค์ฯ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะลักษณะของหนังสือพิมพ์ข่าวสดเป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาความตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้อ่าน เน้นความเพลิดเพลินและจะให้ความสำคัญกับข่าวอาชญากรรมและบันเทิงส่วนใหญ่ ดังนั้นเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยจึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร รวมทั้งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งก็มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในปริมาณน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ทั้งนี้อาจอธิบายได้จากลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่มักเน้นหนักเรื่องที่ประชาชนสนใจใคร่รู้เสียส่วนใหญ่ นอกจากนั้นในงานวิจัยของเครือวัลย์ ชัชกุล เมื่อปี พ.ศ. 2534 ซึ่งศึกษาการวิเคราะห์การนำเสนอหัวข้อข่าวของหนังสือพิมพ์ วิทยูและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าไทยรัฐ มักจะเน้นข่าวประเภทที่ประชาชนสนใจ (Human interest) เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวแปลกประหลาด ข่าวสะเทือนอารมณ์ ข่าวภัยพิบัติ ข่าวเกี่ยวกับเพศ เพราะฉะนั้นการที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เสนอในเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยปริมาณน้อยก็น่าจะมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น ลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ นโยบายในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ และการตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน ส่วนหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน แม้ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจก็ตาม แต่ก็มีเปิดหน้าวัฒนธรรมให้โดยเฉพาะ นอกจากนั้นในหน้าบทความก็มีการนำเสนอในเรื่องของวัฒนธรรมผสมอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้รับความหลากหลายของเนื้อหาให้ได้รับเพียงข่าวสารในเชิงธุรกิจเท่านั้น

2. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย จากการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ในช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ จะนำเสนอรูปแบบ **ข่าว** มากที่สุดคือ 692

ขึ้น โดยก่อนรณรงค์ 299 ขึ้น และหลังรณรงค์ฯ 312 ขึ้น เพิ่มขึ้น 96 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 32.2 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ โดยปกติแล้ว ชาวคือหัวใจสำคัญของเนื้อหาที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ โดยสามารถรายงานข้อเท็จจริงสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วที่สุด นอกจากนั้นชาวยังมีคุณสมบัติที่เน้นความถูกต้อง ชัดเจน กระชับ ใหม่สด หรือเรื่องราวที่กำลังอยู่ในสถานการณ์ที่กำลังนำสนใจติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงของการรณรงค์ฯ จำเป็นต้องให้ข่าวสารกับประชาชนมากเป็นพิเศษ เพื่อให้ประชาชนเกิดการตระหนักถึงปัญหาทางวัฒนธรรม และพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ดังนั้นหนังสือพิมพ์ทุกฉบับจึงใช้วิธีการรายงานเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในรูปแบบดังกล่าวนี้มากที่สุด

ส่วนรูปแบบที่รองลงมาได้แก่ คอลัมน์ประจำ คือ 427 ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 31.1 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ในกลุ่มตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ที่นำมาศึกษา มีบางฉบับที่มีคอลัมน์ประจำที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมหลายคอลัมน์ เช่น หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีคอลัมน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอยู่ก่อนแล้ว เช่น คอลัมน์พูดไทยเขียนไทย ซึ่งเป็นคอลัมน์ที่มีการเน้นถึงการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้ท้วงติงกับผู้ใช้ภาษาไทยอย่างไม่ถูกต้อง และมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง คอลัมน์กลองศึกซ์ เดินเรียงท่าและวีวีวี จะเป็นคอลัมน์ที่นำเสนอเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับศิลปะทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็นศิลปการแสดง หรือโบราณสถานและโบราณวัตถุ พร้อมกับมีการกระตุ้นให้หน่วยงานที่รับผิดชอบและประชาชนให้ตระหนักถึงคุณค่าและดูแลเอาใจใส่สิ่งเหล่านั้น เพื่อมิให้สูญหายไปก่อนเวลาอันสมควร ซึ่งคอลัมน์ดังกล่าวเหล่านี้มีมาก่อนจะประกาศ เป็นปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย ดังนั้นเมื่อมีการรณรงค์ฯ ในเรื่องวัฒนธรรมขึ้นมา หนังสือพิมพ์สยามรัฐจึงสามารถเล่นเรื่องวัฒนธรรมในคอลัมน์ประจำได้มากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ ส่วนหนังสือพิมพ์มติชน ก็มีคอลัมน์ประจำ เช่น มติชนสุขสวรรค์ มติชนบันเทิง ซึ่งคอลัมน์ดังกล่าวนี้เปิดขึ้นในวาระที่หนังสือพิมพ์ครบรอบ 16 ปี หากเมื่อรัฐบาลมีการกำหนดให้มีปีรณรงค์วัฒนธรรมไทยขึ้น คอลัมน์ดังกล่าวจึงเป็นส่วนที่สามารถรองรับเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยได้ ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์มติชนนั้นไม่ได้มีหน้าศิลปะวัฒนธรรมโดยเฉพาะ แต่คอลัมน์ดังกล่าวจะเน้นหนักในเรื่องของการท่องเที่ยว ศิลปกรรมและภาษาไทย หากแต่ลักษณะการนำเสนอจะเขียนเป็นในเชิงแสดงความคิดเห็นในเรื่องวัฒนธรรมนั้นเสียส่วนใหญ่ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน จะเป็นหนังสือ

พิมพ์รายวันอีกฉบับหนึ่ง ที่มีคอลัมน์ประจำทางวัฒนธรรมเช่นกัน คือ คอลัมน์เชิงอรรถวัฒนธรรม หากแต่ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอออกมาจะเน้นจะเป็นเรื่องในเชิงความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งค่อนข้างลึกและยากต่อการเข้าใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มเฉพาะกว่าหนังสือพิมพ์อื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกลุ่มปัญญาชน ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ก็มีคอลัมน์เดลินิวส์ว่าไรดี ซึ่งเน้นหนักในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และศิลปการแสดงต่างๆ โดยจะเป็นการอธิบายถึงความเป็นมา ความสำคัญ และคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปการแสดงต่างๆ เหล่านี้ ส่วนรูปแบบสารคดีและบทความก็พบจำนวนรองๆ ลงมาตามลำดับ ซึ่งหนังสือพิมพ์มติชน จะเป็นหนังสือพิมพ์ที่จะนำเสนอรูปแบบบทความมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของหนังสือพิมพ์มติชน นอกจากจะมีนโยบายในการสนับสนุนเนื้อหาทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นในการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย

แต่ข้อที่พึงสังเกตได้จากการวิจัยก็คือ หนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในรูปแบบ บรรณาธิการน้อยมาก ทั้งนี้เป็นเนื่องจากบรรณาธิการ เป็นคอลัมน์ที่ปรากฏขึ้น เพื่อแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ต่อเหตุการณ์ๆ หนึ่ง โดยผ่านการวิเคราะห์อย่างรอบคอบและยุติธรรม ความสำคัญของบรรณาธิการอยู่ที่การแสดงออก สะท้อนถึงนโยบายและจุดยืนต่อเหตุการณ์นั้น (มาลี บุญศิริพันธ์, 2527) และผลการวิจัยที่ออกมาจะมีจำนวนน้อย อาจพิจารณาได้ 2 ลักษณะคือ

1. เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยนี้เมื่อเทียบกับเนื้อหาอื่น ๆ ยังมีความเด่นและน่าสนใจน้อยกว่า จึงทำให้หนังสือพิมพ์อาจมองข้ามว่าไม่สำคัญ
2. เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยไม่มีผลกระทบโดยตรงอย่างเห็นได้ชัดพอจะเป็นเรื่องที่จะขึ้นเป็นบรรณาธิการได้

ส่วนในกรณีที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ที่ไม่มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในรูปแบบบรรณาธิการ น่าจะเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะตัวและนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับนี้ไม่เอื้ออำนวยในการจะนำเอาเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ขึ้นมาเป็นบรรณาธิการ

สำหรับเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ที่น่าจะเขียนในรูปแบบบรรณาธิการ นั้นหนังสือพิมพ์ทุกฉบับน่าจะมีการหยิบยกกรณีที่รัฐบาลประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทยขึ้น ว่าในส่วนของ

หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประชาชนในสังคมปัจจุบัน มีความเห็นอย่างไรต่อการรณรงค์วัฒนธรรมไทยของรัฐบาลในครั้งนี้ โดยจะในเรื่องของการจัดทำแผนการรณรงค์ต่าง รวมทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้น ในลักษณะที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาสนับสนุนความคิดที่มีต่อเรื่องดังกล่าว

จากผลการศึกษา พบว่า รูปแบบ ข่าว มีจำนวนมากที่สุด แสดงว่าในการรณรงค์วัฒนธรรมไทยนั้น หนังสือพิมพ์มีการเปลี่ยนแปลงแค่ในเชิงปริมาณเท่านั้น คือมีจำนวนข่าวของเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะในช่วงนั้นของสังคมได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่หนังสือพิมพ์ต้องทำหน้าที่ในการรายงานเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมอยู่แล้ว จากรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยดังกล่าวนี้ สามารถแสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในช่วงก่อนและหลังรณรงค์ได้ว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพเลย ทั้งนี้เพราะข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเป็นเพียงการสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมตอนนั้นที่กำลังมีอะไรเกิดขึ้นเท่านั้น หากแต่จำนวนเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นก็ในสังคมนั้นมีกิจกรรมต่างๆจัดมากขึ้นนั่นเอง ซึ่งหากกล่าวอีกอย่างก็คือ เหตุการณ์ในสังคมเป็นผู้ชี้แนะให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ในรายงานข่าว แต่ตัวหนังสือพิมพ์เองไม่ใช่ตัวชี้แนะสังคมในเรื่องของวัฒนธรรม

3. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ขอบข่ายเนื้อหาที่นำเสนอมากที่สุด คือ ศิลปกรรมและภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คือ ขอบข่ายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา การพัฒนาและการท่องเที่ยว วิถีครอบครัวและชุมชนไทย การแต่งกายไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และขอบข่ายที่เกี่ยวกับการสนับสนุนปีรณรงค์ฯ ตามลำดับ

3.1 ศิลปกรรมและภาษาไทย ซึ่งเสนอมากที่สุดคือ 540 ชิ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีการรับรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมไทย ว่าน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับศิลปกรรมรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข่าวสารทางวัฒนธรรมก็เน้นในเรื่องดังกล่าวเป็นพิเศษ นอกจากนั้นเรื่องราวของศิลปกรรมและภาษาไทย จะเป็นเรื่องที่มีรายละเอียดไม่ซับซ้อน และแสดงออกถึงความหมายของวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจนที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับจะพบว่าเนื้อหาทางศิลปกรรมส่วนใหญ่จะเน้นไปในเรื่องศิลปะการแสดง เช่น หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ในคอลัมน์รีวิว (เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโขน) หรือหนังสือพิมพ์

ข่าวสด (เสนอเรื่องหมอลำ ศิลปะคู่ถิ่นอีสาน) หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (เสนอเนื้อหาเพลงร่วมชนา อีกลีลาของการสืบสานวัฒนธรรมไทย) เป็นต้น โดยทั้งหมดจะเป็นการจะเสนอถึงความเป็นมา และความสำคัญของศิลปะการแสดงแต่ละประเภทนั้น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงคุณค่า และรักษามิให้สูญสภาพไปก่อนเวลาอันสมควร และมีให้การสืบทอดมีการขาดช่วงต่อไป รวมทั้งมีการเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดูแลเอาใจใส่ ส่วนภาษาไทยจะเน้นเรื่องการใช้ภาษาไทยอย่างขาดการเลือกสรรและขาดความระมัดระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสารสู่ประชาชน ซึ่งก็มีการเสนอแนะให้มีภาษาเฉพาะของสื่อมวลชนขึ้น

3.2 ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งนำเสนอจำนวน 183 ชิ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในสังคมไทยยังถืออยู่เสมอว่า สถาบันทั้ง 3 สถาบันนี้เป็นสถาบันหลักที่ควรได้รับการยกย่อง ส่งเสริม เชิดชู และเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และเนื้อหาส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นการเสนอถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ที่ทรงมีต่อพสกนิกรในการปฏิบัติภารกิจด้วยความเหน็ดเหนื่อย รวมทั้งการเทิดพระเกียรติในวโรกาสครองราชย์ครบ 50 ปี

3.3 ค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรม เสนอจำนวน 164 ชิ้น ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับมิได้แสดงออกมาตรงๆอย่างชัดเจน หากจะเป็นส่วนแทรกให้เห็นเท่านั้น เช่น หนังสือพิมพ์ข่าวสด จากคอลัมน์คนทำงาน จะเสนอบุคคลในสังคมที่ควรได้รับการยกย่อง โดยมีความอดทน อุทิศตน ความซื่อสัตย์ รวมทั้งเรื่องของระเบียบวินัย ที่ทางสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเน้นไว้ในข้อบ่งชี้เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่ใช้ในการรณรงค์ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมค่านิยมในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย

3.4 วิถีชีวิตและภูมิปัญญา เสนอ 136 ชิ้น โดยเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอความคิดริเริ่มของคนในสังคม ที่นำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิมๆ ของคนในสังคม เช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (เสนอเรื่องมรดกฝีมือปั้นเตาอั้งโล่) หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (เสนอเรื่องยุคทางด่วนข่าวสาร กระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร)

3.5 การพัฒนาและการท่องเที่ยว เสนอ 118 ชิ้น โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ก็เป็นถึงการพัฒนามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ก็เป็นการเสนอเรื่องการท่องเที่ยว เช่น หนังสือพิมพ์มติชน (การทำลายภูกระดึงเกี่ยวกับการทำกระเช้าไฟฟ้า)

หรือหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (เสนอเรื่องการแก้ปัญหาการสร้างตึกผิดกฎหมาย)

3.6 วิถีครอบครัวและชุมชนไทย เสนอ 67 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะกล่าวถึงปัญหาของครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคม วิธีการเลี้ยงลูกในสังคมปัจจุบันและปัญหาอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว เช่น หนังสือพิมพ์สยามรัฐ (เสนอระบุงระเส้โลกานุวัตรทำสถาบันครอบครัวล่มสลาย) หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (เสนอเรื่องบ้านแตก สาเหตุจากสังคมเด็กโดนทารุณ)

3.7 การแต่งกายไทย เสนอ 61 ชิ้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นการกล่าวถึงการพัฒนาส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องนุ่งห่ม เช่น ผ้าไหม ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับข่าวของศูนย์ศิลปาชีพ และเกี่ยวพันถึงการเลี้ยงไหมซึ่งเป็นไปในเชิงการเกษตร เช่น หนังสือพิมพ์ข่าวสด (เสนอข่าวงานส่งเสริมไหมไทย)

3.9 การสนับสนุนปรีณรงค์วัฒนธรรมไทย เสนอ 48 ชิ้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นการเสนอกิจกรรมต่างๆที่กระทำขึ้นในปรีณรงค์วัฒนธรรมไทย นอกจากนั้นก็ยังมีปฏิกริยาจากคนในสังคมที่มีต่อการรณรงค์วัฒนธรรมไทย ซึ่งจากการเสนอดังกล่าวนี้ เทียบจากสัดส่วนขอขบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยทั้งหมด เพียงแค่ร้อยละ 3.5 ซึ่งยังถือว่าเป็นจำนวนน้อย ทั้งนี้ตามแผนแม่บทปรีณรงค์ฯ ของสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จะมีการส่งข่าวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในปรีณรงค์ฯ ไปยังนสื่อมวลชนเป็นจำนวนมากกว่าที่นี้

จากการศึกษา ขอขบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรม ทั้งช่วงก่อนรณรงค์และหลังรณรงค์ พบว่า ที่เห็นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนคือ มีขอขบข่ายเกี่ยวกับ ศิลปกรรมไทยมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการรับรู้ของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของวัฒนธรรมไทยว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับศิลปกรรมและภาษาไทย ส่วนขอขบข่ายที่รองลงมาคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่มีจำนวนรองลงมา ทั้งนี้เป็นเพราะ หนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะต้องมีนโยบายในการส่งเสริมสถาบันของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นหลักอยู่แล้ว รวมทั้งในช่วงศึกษาได้มีเหตุการณ์พิเศษคือ ตรงกับช่วงที่มีการเฉลิมฉลองการครองราชย์ครบ 50 ปีพอดี

4. บทบาทในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ในช่วงก่อนและหลังประกาศปรีณรงค์ฯ พบว่า บทบาทที่ใช้ในการนำเสนอมากที่สุด คือบทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร จำนวนทั้งสิ้น 611 ชิ้น รองลงมาได้แก่ บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลุกจิตสำนึก 324 ชิ้น บทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนร่วมมือ 305 ชิ้น บทบาทเป็นผู้สร้างบรรยากาศ

91 ชื่น บทบาทเป็นช่องทางสื่อสารกลับ 25 ชื่น และสุดท้ายบทบาทของการแก้ปัญหา 17 ชื่น

จากผลวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย เป็นในรูปการแจ้งข่าวสาร มากกว่า ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในช่วงที่มีการรณรงค์ ๓ ย่อมมีเหตุการณ์มากมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการรณรงค์ รวมทั้งการโหมให้ข่าวสารทางวัฒนธรรมในช่วงรณรงค์ฯ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นวัฒนธรรมไทย และบทบาทที่จะกระทำได้ดีที่สุดก็คือ การเป็นผู้แจ้งข่าว คือมีหน้าที่ในการรายงานข่าวสารทางวัฒนธรรมไทยให้ประชาชนได้รับรู้ นอกจากนี้ สิริทิพย์ ชันสุวรรณ ได้เขียนถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ในหนังสือ งานวารสารศาสตร์ ว่าหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ คือ การรายงานข่าว โดยหนังสือพิมพ์จะต้องรายงานข่าวประเภทต่างๆเพื่อรับใช้สังคม ทั้งทางด้านความรู้ และภูมิปัญญา ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือพิมพ์จัดเป็นสถาบันสาธารณสมบัติ หากแต่ว่า การที่หนังสือพิมพ์มีแสดงบทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด น่าจะทำให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์มิได้เป็นตัวชี้นำสังคมในเรื่องของการรณรงค์ หากแต่การที่หนังสือพิมพ์มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยมาก เพราะในช่วงนั้นสังคมมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางวัฒนธรรมมากมายขึ้นจริง ๆ ดังนั้นสังคมต่างหากที่เป็นตัวชี้นำให้หนังสือพิมพ์เสนอเนื้อหาวัฒนธรรมไทยเป็นจำนวนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามโดยรวมบทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลุกจิตสำนึก ที่มีมากเป็นอันดับสองนั้น ยังเป็นชี้ว่าหนังสือพิมพ์ยังพยายามที่จะเปิดตัวเองให้เป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องทางวัฒนธรรมด้วย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี สำหรับบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนที่มีจำนวนขึ้นมากถึง 305 ชื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันหนังสือพิมพ์ได้มีการร่วมมือกับสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือสถาบันอิสระต่างๆ ให้มีการส่งงานเขียนต่างๆมายังหนังสือพิมพ์เพื่อผู้อ่านจะได้รับข่าวสารจากหลายๆแห่ง และหลายๆแนวคิด สำหรับบทบาทในการแก้ปัญหา และการเป็นช่องทางสื่อสารกลับ นั้น มีจำนวนน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ไม่อาจจะเป็นช่องทางที่ดีสำหรับผู้ที่เป็นผู้แก้ปัญหาในเรื่องของวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะเรื่องของวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ใหญ่ หนังสือพิมพ์เพียงอย่างเดียวไม่อาจจะแก้ปัญหาในจุดนี้ได้ บทบาทดังกล่าวจึงมีจำนวนน้อย นอกจากนั้น หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับไม่ได้มีการเปิดคอลัมน์สำหรับการตอบโต้กับผู้อ่านในเรื่องทางวัฒนธรรม ยกเว้นหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ที่มีการเปิดคอลัมน์ดังกล่าวนี้ จึงทำให้บทบาทดังกล่าวมีจำนวนน้อย

5.ประเภทของวัฒนธรรมไทยที่ใช้ในนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย จากการศึกษาจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์ฯ พบว่า ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุด คือ ประเภทนามธรรม จำนวน 609 ชิ้น รองลงมาได้แก่ รูปธรรม 573 ชิ้น และผสมระหว่างรูปธรรมกับนามธรรม 191 ชิ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่าประเภทของวัฒนธรรมที่นำเสนอมากที่สุดคือระดับนามธรรม ทั้งนี้เพราะการจัดประเภทของวัฒนธรรมนั้นจะนำมาจากขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่กำหนดไว้ 9 ประการ ซึ่งจากตรงนั้นขอบข่ายทางวัฒนธรรมไทยที่เป็นนามธรรม เช่น ขอบข่าย ชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ ขอบข่าย ค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม ขอบข่าย การพัฒนาและการท่องเที่ยว ฯลฯ เมื่อดูจำนวนชิ้นโดยรวมจะมีมากกว่าประเภทวัฒนธรรมในระดับรูปธรรม เช่น ศิลปกรรมและภาษาไทย หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ปัจจุบัน ปัญหาวัฒนธรรมไทยที่เกิดขึ้นคือ การที่มีรูปธรรมที่เป็นสิ่งของให้เห็นชัดเจน หากแต่ความเป็นนามธรรมนั้นเลือนหายไป ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงพยายามจะเน้นความเป็นนามธรรมให้ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการนำเสนอให้เห็นในเชิงรูปธรรมก็ยังไม่ละทิ้ง ทั้งนี้เพราะการจะทำให้เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ปรากฏเห็นชัดเจน จำเป็นต้องมีรูปธรรมเป็นฐานให้เห็นเป็นภาพก่อน แล้วจึงจะแทรกความเป็นนามธรรมลงไปให้เห็นอีกทีหนึ่ง ดังนั้นจึงทำให้เห็นได้จากจำนวนชิ้นของการนำเสนอระหว่างรูปธรรมกับนามธรรมจึงไม่แตกต่างกันนัก

จากการวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ทั้งในเรื่องปริมาณความถี่ รูปแบบ ขอบข่าย บทบาทและประเภทวัฒนธรรม ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีข้อพึงสังเกตที่เห็นได้ว่า **แนวนโยบาย และลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์จะมีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย** ดังจะเห็นได้จาก

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์ข่าวสด จะเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีแนวในการนำเสนอเนื้อหาสาระหลากหลาย ทั้งนี้เพราะกลุ่มเป้าหมายที่อ่านมีหลายระดับ เนื้อหาส่วนใหญ่ที่นำเสนอมักเป็นเรื่องใ้ใคร่รู้ของประชาชน โดยเฉพาะเน้นไปในเรื่องอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวบันเทิง ทำให้กลายเป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นที่นิยมมากฉบับหนึ่ง สัมกับนโยบายของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่มุ่งเน้นว่าหนังสือพิมพ์ของตนเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายมากที่สุด ส่วนหนังสือพิมพ์ข่าวสด ก็มีนโยบายหนังสือพิมพ์ดังเสนอไว้บนชื่อของหนังสือพิมพ์ว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสด

ครบทุกรส สดทุกเรื่อง โดยเรื่องที่เสนอต่างๆเป็นเรื่องทิวหา ตื่นเต้นเสียส่วนใหญ่ ดังนั้นเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยจึงไม่ได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับนี้ นอกจากผลการวิจัยก็พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีปริมาณในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับที่นำมาศึกษา นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐก็เป็นหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งที่ไม่มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในรูป บทบรรณาธิการ ทั้งนี้เพราะ ตามลักษณะของหนังสือพิมพ์นโยบายในการนำเสนอเนื้อหาไม่เอื้ออำนวยให้เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยถูกนำมาขึ้นเป็นบทบรรณาธิการ และนอกจากนั้นเนื้อหาวัฒนธรรมไทยยังไม่มีความเด่นพอที่จะนำมาเขียนบทบรรณาธิการด้วย

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาทุกด้าน นอกจากนั้นยังมีการเปิดคอลัมน์สารคดีเต็มหน้าในวันอาทิตย์ รวมทั้งคอลัมน์เดลินิวส์วาไรตี้ซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำที่เปิดขึ้นมารองรับเนื้อหาทางด้านนี้โดยเฉพาะ รวมทั้งหน้าการศึกษา จำนวนครึ่งหน้าที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาด้านนี้อีก จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวนี้มีนโยบายไปในแนวสนับสนุนเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ผลจากการวิจัยที่พบ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ก็มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากเป็นอันดับสอง

หนังสือพิมพ์มติชน เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีแนวเนื้อหาเน้นในการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจ และจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์มติชนจะนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในรูปบทความมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะคือ หนังสือศิลปวัฒนธรรม และผลการวิจัยที่ออกมาจำนวนขึ้นในการนำเสนออื่นๆ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังมีการเปิดคอลัมน์ประจำสำหรับเนื้อหาทางวัฒนธรรมด้วย เช่น คอลัมน์มติชนสุขสวรรค์ ยิ่งไปกว่านั้นหนังสือพิมพ์มติชนยังมีหนังสือในเครือที่นำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์มติชนในช่วงหลังรณรงค์ฯ จะมีอัตราการเพิ่มสูงกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ นั่นก็น่าจะหมายความว่าหนังสือพิมพ์มติชนก็เป็นหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งที่ทำให้ความสนใจในเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุด ทั้งในช่วงก่อนและหลังประกาศอิสรณ์วัฒนธรรมไทย หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ นั้นเป็นหนังสือพิมพ์ในแนวอนุรักษ์ และมีจุดยืนในการนำเสนอข่าวทางการเมือง และเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ศิลปกรรมในด้านต่างๆ

นอกจากนั้น ยังมีคอลัมน์ประจำที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยด้วย เช่น คอลัมน์ พุดไทยเขียนไทย คอลัมน์เดินเรื่องทำ คอลัมน์กลองศึกฯ นอกจากนี้จากผลการวิจัยหนังสือพิมพ์สยามรัฐยังเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีจำนวนชิ้นในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยต่อฉบับสูงที่สุด

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน แม้โดยปกติจะเป็นหนังสือพิมพ์ในแนวธุรกิจก็ตาม แต่มีการให้ความสำคัญกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย โดยมีการเปิดหน้าวัฒนธรรมขึ้นโดยเฉพาะ และนอกจากนั้นจากผลการวิจัยก็เป็นหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งที่มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากฉบับหนึ่ง หากแต่รูปแบบบางรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาอาจจะไม่สามารถนำเสนอได้เหมือนกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เช่น บทบรรณาธิการ ทั้งนี้เพราะตามลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์และนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาไม่เอื้ออำนวยให้มีการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากขึ้นเป็นบทบรรณาธิการได้

สำหรับงานวิจัย สามารถสรุปได้ว่า บทบาทหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยต่อการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงเลยในเชิงปริมาณไม่มากนัก คือไม่ว่าจะมีการรณรงค์หรือไม่มีการรณรงค์ จำนวนการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยก็ไม่แตกต่างกันมาก แต่ในเชิงคุณภาพนั้นอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างในเรื่องของบทบาทคือ หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการให้การสนับสนุนร่วมมือกับรัฐบาลในการพัฒนางานทางวัฒนธรรมไทย หากแต่ถ้าพิจารณาจากงานวิจัยจะพบว่าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยนั้นยังมีการตอบสนอง (Response) ต่อการรณรงค์วัฒนธรรมไทยไม่มากเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสาเหตุดังต่อไปนี้คือ

1. หนังสือพิมพ์เกิดความรู้สึกเอียน หรือด้านชาต่อการรณรงค์ที่มีอย่างมากมายในสังคมไทย
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์มีกิจกรรมที่มีรูปแบบซ้ำซาก ไม่มีคุณค่าทางวารศาสตร์พอที่จะนำมาเสนอเป็น ข่าว คอลัมน์ประจำ หรือสารคดี ให้มากขึ้นอย่างชนิดผิดหูผิดตา ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวจะโทษว่าหนังสือพิมพ์ไม่มีการตอบสนองในด้านการให้ความร่วมมือต่อการรณรงค์ในเรื่องทางวัฒนธรรมไทยนั้นคงไม่ได้ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์คงจะไม่ยอมร่วมมืออย่างหลับทูลัปเดตตาจนทำให้หน้าตาของหนังสือพิมพ์ตนเองต้องจืดจางไป เพราะในสังคมไทยนั้นก็ไม่ใช่มีการรณรงค์ในเรื่องทางวัฒนธรรมไทยแต่เพียงเรื่องเดียวหรือหน่วยงานเดียว

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอให้ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1. จากผลการศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมิได้มีผลตอบสนองในเรื่องของการรณรงค์วัฒนธรรมไทยได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ที่ว่า หนังสือพิมพ์ยังไม่ใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมที่จะใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมได้ดีนัก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่เรื่องของวัฒนธรรมไทย ซึ่งอาจได้แก่ สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรจะจัดให้มีการเผยแพร่ในเรื่องของวัฒนธรรมให้แก่หน่วยงานต่างๆ และสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ที่สามารถประสานงานในเรื่องวัฒนธรรมได้ดีกว่า เช่น ควรจะมีการจัดงบประมาณสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น โดยมอบความรับผิดชอบกับผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อจะทำให้การรณรงค์ครั้งนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ในการทางวัฒนธรรมไทย ควรจะมีการติดตามประเมินผล เกี่ยวกับข่าวสารที่ส่งไปยังสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร และหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือนิตยสาร แล้วนำมาเปรียบเทียบลักษณะการเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนเผยแพร่ความรู้ทางวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อมวลชนในครั้งต่อไป

2. ควรศึกษาการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นด้วย เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีอยู่ในชนบทด้วย และนำมาเปรียบเทียบกับ การเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบถึงบทบาทหนังสือพิมพ์ในเขตเมืองและเขตชนบทว่าให้ความสำคัญต่อการรณรงค์วัฒนธรรมไทยแตกต่างกันอย่างไร

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป โดยเฉพาะการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาควรมีการจัดแบ่ง
ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย บทบาทในการนำเสนอเนื้อหา และนิยามศัพท์ที่มีความชัดเจน
เพื่อมิให้เกิดความสับสน อันจะทำให้งานวิจัยมีความถูกต้องเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

4. ควรจะมีการวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยอีก
ครั้งในช่วงปลายของปีรัตนรงค์วัฒนธรรมไทยว่ามีความแตกต่างกันกับผลของการศึกษาครั้งนี้ซึ่ง
เป็นช่วงแรกของปีรัตนรงค์วัฒนธรรมไทยว่าแตกต่างกันอย่างไร